

Kontaktperson
Helene Nilsson
Miljö och Teknik
Telefon: 070-472 63 78
helene.nilsson@mk.stockholm.se

Till
Marknämnden 2006-04-27

Remissvar Sätmaskogens naturreservat

Förslag till beslut

1. Marknämnden tillstyrker stadsbyggnadskontorets förslag till Sätmasko naturreservat i enlighet med föreliggande tjänsteutlåtande.

Göran Långsved

Eva Olsson

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har nu skickat ut förslag till beslut för Sätmaskogens naturreservat på remiss. Förslaget innehåller syfte, skäl för beslutet, föreskrifter, avgränsning av området, samt skötselplan. Sätmaskogen utgör ett biologiskt värdefullt och lättillgängligt friluftsliv- och rekreationsområde för invånarna i Sydvästra Stockholm. Det föreslagna syftet anser kontoret vara väl formulerat ur natur- och kultursynpunkt, men behöver förtydligas när det gäller rekreation. För att kunna tillstyrka förslaget anser markkontoret att det tydligare bör framgå i beslutsdelen att området och dess verksamheter ges möjlighet att utvecklas så att friluftsliv och rekreation främjas. Markkontoret poängterar att reservatet inte får förhindra vägprojektet Förbifart Stockholm. Markkontoret har myndighetsansvar för inmätning, utmärkning och information vid inrättande av naturreservat, vilket är budgeterat till cirka 1 000 000 kronor.

Markkontoret anser att de är lämpligt att skydda Sätmaskoområdet enligt Miljöbalken med de ändringar som föreslås.

-
- Bilaga 1: Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande 2005-11-24
 - Bilaga 2: Förslag till beslut för Sätmaskogens naturreservat
 - Bilaga 3: Förslag till skötselplan för Sätmaskogens naturreservat
 - Bilaga 4: Uppskattade kostnader

Bakgrund / Remissen

Bakgrund till ärendet

1996 framlades en motion till Stockholms kommunfullmäktige om att inrätta Sättra friområde som naturreservat. I oktober 1997 beslöt kommunfullmäktige att uppdra åt berörda nämnder ett utarbete ett underlag för naturreservatsbildning. Stadsbyggnadskontoret har nu skickat ut förslag till beslut för Sättraskogens naturreservat på remiss. Förslaget innehåller syfte, skäl för beslutet, föreskrifter, avgränsning av området, samt skötselplan. Markkontoret och f d gatu- och fastighetskontoret har deltagit genom medverkan i arbetsgrupp för framtagande av skötselplanen.

Områdesbeskrivning

Sättraskogen utgör ett viktigt och lättillgängligt frilufts- och rekreationsområde för invånarna i stadsdelarna Bredäng, Sättra, Skärholmen, Vårberg och Mälarhöjden. Här finns strandpromenad, motionsspår, små skogsstigar, kaféer och badplatser. Flera fritidsaktiviteter och verksamheter bedrivs i området. Det föreslagna naturreservatet är ett stort sammanhängande naturområde med höga biologiska värden. Ekskogarna och Sättraåns bäckravín är naturtyper med höga vetenskapliga naturvärden. Sättraskogen är den nordligaste delen i Bornsjökilen och utgör en viktig del i Stockholms grönstruktur. Skogen är av stor vikt för Stockholms biologiska mångfald på grund av sin storlek, sina kvaliteter och ekologiska samband med intilliggande grönområden. Strandzonen länkar samman området med övriga Mälarstränder och utgör en spridningsväg för djur, människor och växter. Sättraskogen har också stora kulturhistoriska värden.

Stadsbyggnadskontorets förslag

Det finns enligt stadsbyggnadskontoret flera lagar och bestämmelser i dagsläget som området omfattas av. Dessa ger dock inget samlat skydd för området som helhet. Ett förordnande som naturreservat är ett led i stadens arbete för att bibehålla och långsiktigt säkra Stockholms biologiska mångfald och värdefulla kulturmiljöer samt tillgodose stockholmarnas behov av naturområden för rekreation och friluftsliv. Mot bakgrund av ovanstående anser stadsbyggnadskontoret att det är motiverat att avsätta Sättraskogen som naturreservat.

Syftet som anges för Sättraskogens naturreservat är;
”att för framtiden vårda och utveckla ett för Söderort ovanligt stort naturområde som har stor betydelse för friluftsliv, rekreation och som pedagogiskt område för naturupplevelser och undervisning, på ett sådant sätt att dess samlade natur-, kultur-, och rekreationskvaliteter för allmänheten stärks, samt att bevara området som en del av den regionala grönstrukturen så att det finns möjlighet att långsiktigt säkra Stockholms biologiska mångfald”.

Syftet skall tryggas genom att:

- allmänhetens rekreation, friluftsliv och fritidsaktiviteter främjas och tillgängligheten säkras,
- området sköts med hänsyn till dess natur- och kulturvärden,
- den biologiska mångfalden bevaras och utvecklas,
- markanvändning och verksamheter får en lämplig utformning,
- information om reservatets olika värden förmedlas till allmänheten.

Naturresevatetsbildningen ska inte hindra dagens sportaktiviteter och andra aktiviteter, inte heller kommande aktiviteter som sker med hänsyn till syftet med naturresevatet.

Förslag till avgränsning av resevatet

Naturresevatet sträcker sig över fem stadsdelar från Vårberg i söder, över Skärholmen, Sättra och Bredäng till Mälärhöjden i norr. Gränsen följer till viss del befintliga fastighets- och detaljplanegränser. I väster går gränsen för naturresevatet i Mälaren, ca 100 meter från strandlinjen. Strändernas höga naturvärden, med långa sammanhängande sträckor natur- och parkstrand, samt deras stora värde som rekreatiönsstråk är viktiga motiv för avgränsningen. Den natur som ligger nära bostadsområdena är viktig för människors vardagsrekreatiöns. Det gäller särskilt barn, äldre och funktionshindrade. För området biologiska värden är det mycket viktigt att naturresevatet inte blir så litet eller fragmenterat att det inte kan fungera som livsmiljö för många arter. Vissa naturområden har inte tagits med i det föreslagna naturresevatet eftersom den marken ingår i det områdesprogram som stadsbyggnadskontoret tar fram parallellt med detta förslag till naturresevatet.

I remissen föreslås att staden godkänner förslaget till naturresevatet under förutsättning att en eventuell framtida *Förbifart Stockholm* kan genomföras. Frågan om trafikledens dragning och utformning utreds och prövas i särskild ordning. Om det visar sig vid en samlad bedömning av olika intressen att vägen bör gå igenom naturresevatet är staden beredd att ompröva avgränsningen för naturresevatet.

Föreskrifter

Utifrån det föreslagna syftet med resevatet har stadsbyggnadskontoret tagit fram förslag till föreskrifter för området, innefattande dels föreskrifter för markägare och andra sakägare och dels för allmänheten.

I Stockholm är det stadsbyggnadsnämnden som prövar tillstånd och dispenser i naturresevatet. Prövningen ska ske mot syftet med resevatet.

I så stor utsträckning som möjligt undviks att inskränka allemansrätten eftersom syftet till stor del är att främja friluftsliv och rekreation. Mindre anläggningar som är förenliga med syftet kan prövas mot tillstånd. Ett antal planerade åtgärder anges i skötselplanen, som t.ex. hundrastplatser, utsiktsplatser och entréer, vilka inte kommer att kräva tillstånd.

Skötselplanen

Skötselplanen ger en beskrivning av områdets bevarandevärden och anger mål med åtgärdsförslag i linje med reservatets syfte. Skötselplanen har som ambition att utveckla områdets rekreativvärden, natur- och kulturvärden.

Ekonomi

En kostnadsuppskattning finns redovisad i bilaga 3.

Analys och konsekvenser / Markkontorets synpunkter

Val av skydd

Mälarstranden och naturområdena vid Bredäng, Sätra och Skärholmen utgör sammantaget ett mycket viktigt friluftsområde för sydvästra Stockholm. Sätraområdet utgör spetsen av Bornsjökilen i Stockholms grönstruktur. Enligt regionplane- och trafikkontorets grönstrukturrapport (1996) bedöms hela området ha mycket höga sociala värden. Som underlag för utredningen av skydd för Sätraområdet tog dåvarande gatu- och fastighetskontoret också fram en enkätundersökning bland boende i sydvästra Stockholm. Undersökningen (svarsfrekvens 70% av 400 enkäter) visade att 81 % av vuxna människor och 97% av barnen har besökt området det senaste 12 månaderna och samt 60 % använder området flera gånger i månaden.

Sätraskogen utgör likaså ett kärnområde inom den landskapsekologiska zonen Mälarbäckenet och hyser stora naturvärden, främst knutna till ekbestånden, och äldre barrskogspartier samt Mälarstrandens funktion som spridningsväg.

För att långsiktigt kunna svara mot behovet av rekreation och friluftsliv i Sydvästra Stockholm samt bevara kärnområdets kvalitéer anser markkontoret att det är lämpligt att ge Sätraskogen skydd enligt Miljöbalken, under förutsättning att området och dess verksamheter kan utvecklas för dagens och framtida besökare.

Syftet

Syftesformuleringen är av central betydelse då det är mot denna man lutar sig vid avgränsning av reservatet samt vid prövning av tillstånd eller dispens. Det föreslagna syftet anser kontoret vara väl formulerat ur natur- och kultursynpunkt, men bör förtydligas när det gäller rekreation. Ordet rekreation kan tolkas olika och bör därför exemplifieras. Ur rekreationssynpunkt är

det mycket viktigt att attraktiva målpunkter som svarar mot befolkningens efterfrågan kan utvecklas och förändras över tiden. För att markkontoret ska kunna tillstyrka förslaget måste syftesformuleringen därför förtydligas så att anläggningar och byggnader i syfte att främja rekreation och fritidsaktiviteter möjliggörs inom reservatet.

Avgränsning

Vid avgränsningen ska avvägning mot andra intressen göras. Markkontoret har i uppdrag att under perioden 2003-2006 påbörja byggandet av 20 000 nya bostäder. Fram till år 2030 skall ytterligare 60 000 nya bostäder planeras. Samtidigt är behovet av tätortsnära natur för rekreation och friluftsliv stort. Förslaget bör kompletteras med en redovisning av hur avvägningen mellan att bevara värdefulla områden för rekreation och biologisk mångfald mot andra framtida markanvändningsbehov har gjorts.

Vid utredning av naturreservat ska gränsen dras utifrån syftet. Det innebär att man avgränsar områden med värdefulla rekreativsmöjligheter, kultur och natur. Man tar också hänsyn till att både djur och människor behöver en buffertzona mot angränsande trafik och bebyggelse för att man ska uppleva områdets värden. Påverkan vid gränsen kan få effekter en bra bit in i området.

Förslaget strider inte i stort mot någon gällande detaljplan, även om vissa mindre justeringar bör göras, speciellt vid Skärholmens gård. Det gäller t ex Skärholmens gårdsväg som idag är parkväg, men bör skrivas om till allmän väg i plan.

Reservatet förhindrar inte vägprojektet Förbifart Stockholm. Markkontoret poängterar att Projekt Förbifart Stockholm är prioriterat om en eventuell bedömning gör gällande att vägen bör gå igenom reservatet.

Föreskrifter

Kontoret anser att ambitionen att undvika att göra inskränkningar i allemansrätten är god, och det är viktigt att dagens rekreativsmöjligheter inte hindras. Den inskränkning som görs för hund, dvs utökat koppelvång, har dock stöd i den enkätundersökning som gatu- och fastighetskontoret lät göra 1997.

Det är också möjligt att söka tillstånd för åtgärder som kan gagna reservatets utveckling. Detta bör som ovan nämnas vara tydligt i syftesformuleringen.

Som exempel kan nämnas Sätra varvs område som bör kunna utvecklas som en attraktiv målpunkt för besökare. I förslag till skötselplan för Sätra naturreservat redovisas olika inriktningsområden bland annat för kulturmark,

skog, vatten samt aktivitetsanläggningar. I områden benämnda ”aktivitetsanläggningar” är den inriktningen främst utveckling av rekreationsvärdena, i enlighet med syftet med reservatet. Det finns alltså möjlighet att peka ut områden som är speciellt lämpliga för rekreationsutveckling. Sätra varv är ett sådant område. Markkontoret föreslår att skötselplanens inriktning avspeglas tydligare i reservatsbeslutet och att exempel på utveckling ges. Man bör också överväga att ge möjlighet att finna nya former för förvaltning av de kulturhistoriska byggnaderna runt Sätra varv så att de kan underhållas och utvecklas för framtiden. Erforderliga ny- och tillbyggnader måste kunna ske. Idag bedrivs verksamheter för reservatet i dessa byggnader såsom café och djurhållning av får.

För att säkra möjligheten att anlägga ridstall vid Sätra varv bör planerna för ridanläggningen samt nödvändiga VA-ledningar tas med nu i reservatsplanerna vad gäller föreskrifter.

Likaså bör det förtydligas att verksamheten vid Skärholmens gård ges förutsättningar att utvecklas. Här finns idag önskemål om t ex en dansbana vid gården.

Det är vidare bra att det finns utrymme att fortsätta att utveckla området ur tillgänglighetsynpunkt. Gatu- och fastighetskontoret tog initiativet till att tillgänglighetsanpassa ett av gångstråken i Sätraområdet.

Kontoret konstaterar också att föreskrifterna inte utgör hinder för åtgärder i samband med områdets skötsel eller underhåll av byggnader och anläggningar, ledningsnät eller luftkablar.

Skötselplanen

Skötselplanen är framtagen av gatu- och fastighetskontoret/markkontoret i samarbete med Skärholmens stadsdelsförvaltning. Den anger mål och riktlinjer för områdets natur, kultur och rekreation i enlighet med reservatets syfte och värden. Skötselplanen är uppdelad i geografiska områden med olika inriktning och ger på så vis en vägledning inför avvägningar. Det är viktigt att skötseln följs upp för att bli effektiv. En mer platsspecifik uppföljningsplan bör göras i en detaljerad skötselplan.

Ekonomi

Markkontoret har myndighetsansvaret för inmätning, utmärkning och information vid inrättande av naturreservat. Dessa poster uppskattas för Sätra-skogens naturreservat uppgå till cirka 1 000 000 kronor, vilket finns inplanerat i budget. Enligt enkätundersökningen önskar besökarna mer information om området och då speciellt kring växt- och djurliv samt kulturhistoria. I skötselplanen föreslås därutöver investeringar och driftåtgärder och tillsyn, -

kostnader som åligger Skärholmens stadsdelsförvaltning. Att området sköts är av största vikt för att områdets värden ska bestå och utvecklas, oavsett om det skyddas enligt Miljöbalken eller inte. I ett naturreservatsbeslut är dock skötselplanen inte juridiskt bindande såsom själva beslutet.

Markkontorets förslag / Remissmaterialet

För att långsiktigt trygga Sättra naturområde som natur- och rekreationsområde för boende i Sydvästra Stockholm föreslår markkontoret att marknämnden tillstyrker förslag till Sättraskogens naturreservat, i enlighet med föreliggande tjänsteutlåtande.

SLUT